

De Drie Goddelijke Deugden

Ravels Weelde Poppel

Tijdschrift van Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius vzw

Jaargang 24, nr: 93: September 2019

Inhoud

Voorwoord.....	1
Lief en leed	2
Poppel: Een Kempisch dorp in woord en beeld	2
Van Wapenstilstand tot en met het Verdrag van Versailles	6
Vorbije activiteit	33

Lidmaatschap

Voor 20 euro bent u lid van onze Heemkunde- en Erfgoedvereniging.

Erelid kunt u zijn voor een jaarbijdrage vanaf 30 euro.

(Onze vereniging kent enkel het systeem van gezinslidmaatschap.)

U ontvangt 4 x per jaar een nummer van tijdschrift “De Drie Goddelijke Deugden”.

Tevens kan er aan de meeste activiteiten van onze vereniging gratis worden deelgenomen.

Opzegging van het lidmaatschap kan jaarlijks kenbaar gemaakt worden voor 1 december.

Voorradige publicaties

Steeds op aanvraag te bekomen. Zie contactgegevens.

Afbeelding voor en achterblad: Een moment aan het kanaal t.h.v. het overzetpond.

Voorwoord

Vrijdag 6 september heeft onze vereniging het mooie boek “Poppel, een Kempisch dorp in woord en beeld” mogen voorstellen in het gemeentehuis te Weelde. Ons gemeentebestuur, waarvoor dank, was onmiddellijk bereid om deze gelegenheid te ondersteunen en bood een gesmaakte receptie aan na de noodzakelijke introducties. U kan in dit tijdschrift een pakkende toespraak vinden van Marc Vermeeren.

Marc is de man die dit alles heeft mogelijk gemaakt en verwezenlijkt samen met de coauteurs en de dame van de lay-out Willemien Haagsma. Zij hebben samen een subliem kijkboek gemaakt van één van de mooiste groene dorpen in Vlaanderen. Bovendien is het drukwerk prachtig verzorgd en de binding met zijn fraaie harde kaft mag er eveneens zijn.

Voor degene die zich wil verdiepen in de historie of die gewoon wil rondkijken in het boek met zijn meer dan 1200 afbeeldingen is dit boek een lust voor het oog en een prachtig tijdverdrijf. Ideaal voor de komende lange winterdagen of om cadeau te doen aan je kinderen, ouders of grootouders met een verjaardag, Sint-Nicolaas, Kerstmis of nieuwjaar.

Maar hoe komt men tot zo een werk? U, met uw erfgoedbelangstelling, weet dat men doorheen de jaren foto's, verhalen, documenten, archieven enzoverder kan doorpluizen en al doende informatie verzamelt. Zo bekomt men, in het geval van dit nieuwe boek, na 20 jaar een massa nieuwe foto's die nog nooit getoond zijn geweest. Marc heeft mogen gebruik maken van de archieven van Eric baron de Jamblinne de Meux van Nieuwkerk, van een beroepsfotograaf die regelmatig in het grensgebied opereerde, onze vereniging en nog vele andere Poppelse mensen.

Na een tijdje begint het dan te kriebelen om met deze informatie iets te doen en zoals jullie weten, staat heemkunde voor verzamelen, archiveren, documenteren, bewaren, tonen via een publicatie, presentatie of tentoonstelling.

In dit geval dus een boek op A4 formaat met een gewicht van 2kg en 300 gr. Een boek om u tegen te zeggen en voor de leden beschikbaar aan 35.00 euro (afgehaald in het museum), zijnde de productiekosten. In de boekhandel zou de prijs liggen tussen 105 en 140.00 euro. U kan best ook even denken aan het feit dat dit werk een eenmalige beperkte uitgave is! Zo een boek wordt altijd gezocht en wij krijgen regelmatig nog vraag naar boeken die we bijna 40 jaar geleden hebben uitgegeven.

Zo zagen we laatst op de site van een tweedehandsboekhandel het boek “Ravels, in Lief en Leed” van 1980 geprijsd staan aan 75.00 euro. U moet weten dat dit boek toen verkocht is geweest door onze kring aan 400.00 BEF of 10.00 euro. Dus reken uit uw winst en bestel nu onmiddellijk! Momenteel is bij het verschijnen van dit tijdschrift al bijna twee derde van de oplage verkocht. Haast U...!

Luc Andries, voorzitter

***Bestelvoorwaarden van het boek: ‘Poppel: Een Kempisch dorp in woord en beeld’
zie pagina 36 van dit tijdschrift!***

Lief en leed

Onze deelneming betuigen wij bij het overlijden van:

Marcel Gulickx, echtgenoot van Lisette Verachtert, overleden te Turnhout op 24 juli 2019

(Wegens de privacywetgeving en de daarbij horende GDPR-regelgeving kunnen wij enkel nog publiceren wat ons wordt toevertrouwd. Daarom verzoeken wij u ons de aankondigingen door te sturen per e-mail: voorzitter@nicolaus-poppelius.be of briefje aan: Nicolaus Poppelius, Dorp 64, 2382 Ravels-Poppel)

Poppel: Een Kempisch dorp in woord en beeld

Zoals het voorwoord al aangaf werd op vrijdagavond 6 september na lang (ver-)wachten de boreling ten doop gehouden tijdens een feestelijk samenzijn in de ontvangstruimte van het gemeentehuis van Ravels in Weelde.

Na het welkomstwoord van onze voorzitter, Luc Andries, kreeg Marc Vermeeren, de auteur van dit unieke boek het woord.

Hij sprak de volgende woorden uit:

Meneer de Burgemeester, Dames en heren van het schepencollege en de gemeenteraad, beste Heemkundevrienden en familie,

Wij zijn op deze zomeravond zeer blij om hier voor u te mogen staan met Poppel: een Kempisch dorp in woord en beeld, een lijvig kijk- en leesboek, rijkelijk geïllustreerd dankzij het prachtige beeldmateriaal dat op verschillende zolders lag te verkommeren. 504 bladzijden dik en vergezeld met een digitale bijlage van niet minder dan 1200 bladzijden. Het is het eerste deel van een trilogie over Ravels, Weelde en Poppel want wij hopen hier volgend jaar in december opnieuw voor u te staan, dan met een gelijkaardig werk over Ravels, twee jaar later gevolgd door 2 imposante boeken over Weelde. Wij zijn niet alleen zeer gelukkig met de inhoud van dit boek maar ook over hoe het boek eruitziet. We hebben daarvoor een geweldige graficus uit Zwolle onder de arm genomen die van het boek een kunstwerk heeft gemaakt. Bedankt Willemien Haagsma.

Speurtocht naar fotomateriaal

Ik trok met mijn goede vriend Jef van Gils uit Hilvarenbeek naar de 89-jarige Piet de Bont in Drunen die ons 200 foto's toonde die in Poppel en Goirle genomen werden tijdens de Eerste Wereldoorlog door zijn vader, de Goirlese fotograaf Huub de Bont. Niet veel later bezocht ik Jacqueline Dierckx in de Driezenstraat te Turnhout die mij 400 foto's schonk van Poppel en het landgoed De Schrieken genomen door de grootvader van wijlen haar man François Boone. Ook bij Baron Eric de Jamblinne de Meux op het kasteel Nieuwkerk werden 2 foto-albums van de zolder gehaald met 250 unieke beelden over Poppel, de grens en het landgoed Nieuwkerk genomen door zijn overgrootvader Albert de Meester de Betzenbroeck. De speurtocht naar interessant fotomateriaal was dus niet te vergeefs en heeft duizenden unieke beelden opgeleverd waardoor een belangrijk deel van dit werk bestaat uit beeldmateriaal dat nooit eerder het daglicht heeft gezien.

Iets over de inhoud

De naam Poppel duikt voor de eerste keer op in de archieven anno 1211 maar de oudste bewoning gaat terug tot de jagers/verzamelaars die gerekend moeten worden tot de Tjongercultuur [10.000 jaar voor Christus]. Zij vestigden zich vlakbij de huidige Sint-Isidorushoeve aan de rand van een ven. Sindsdien is er altijd bewoning geweest zoals talrijke bodenvondsten hebben aangetoond. 'Poppel: een Kempisch dorp in woord en beeld' voert u langs een historische reis doorheen het Janhageldorp, een reis waarop we kennis maken met landgoederen, het leven aan de grens, oorlog, onderwijs, molens, kapellen, het verenigingsleven en nog zoveel meer.

Een woord van dank

Ik wil de vele heemkundevrienden bedanken, voornamelijk uit Goirle en Hilvarenbeek, die voor dit boek teksten hebben geschreven. Heel bijzonder noem ik hier op de eerste plaats mijn goede vriend Jef van Gils uit Hilvarenbeek die in dit boek uitgebreid publiceerd over Nieuwkerk, Gorp en Rovert, de grens en de watermolen van Rovert. Bedankt Jef voor dit alles. Ook Jan van Eijck, Jozef Wijdemans, Herman van Rouwendaal, Francis Huijbrechts en Gerrit van Heeswijk, hier allen aanwezig, willen wij bedanken voor hun bijdragen.

Mijn bijzondere dank gaat ook uit naar de voorzitter en de bestuursleden van de Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius die dit voorjaar zeer enthousiast het manuscript hebben aanvaard en bereid waren dit in boekvorm uit te geven. Mijn grootste dank gaat ongetwijfeld uit naar mijn echtgenote May, mijn trouwe maatje in goede en kwade dagen.

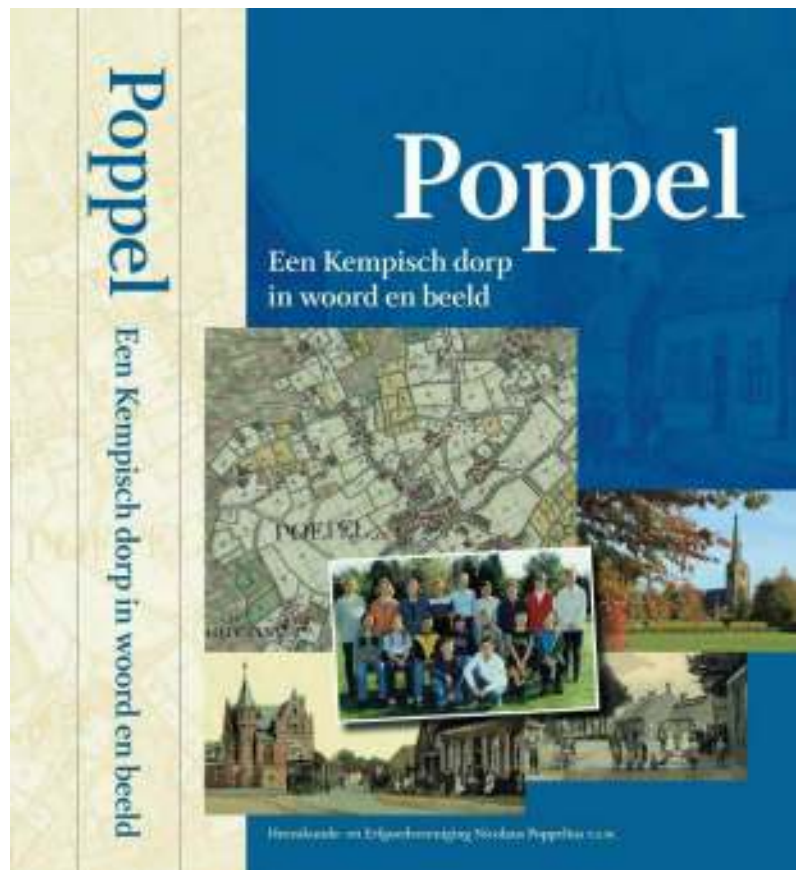
Heemkunde, beste vrienden, is niet alleen het historisch onderzoek in oude archieven en het ontcijferen van oude handschriften. Het is ook het bewaren, bestuderen en publiek toegankelijk maken in boekvorm van lokaal erfgoed en het lokale verleden. Het is interesse hebben in je eigen leefomgeving maar ook genieten en beschermen van de overweldigende natuur in en rondom onze drie dorpen. Het is het bestuderen van gebeurtenissen uit het verleden maar vooral heel veel belangstelling hebben voor de mensen die onze 3 dorpen hebben bevolkt. Heemkunde is daarom vooral een zeer spannende ontdekkingsstocht naar het leven van onze voorouders.

Wij zijn ervan overtuigd dat dit kijk- en leesboek aantrekkelijk zal zijn voor velen. Met veel genoeg zullen zij daarom telkens opnieuw weer lezen, kijken en vooral bladeren in 'Poppel: Een Kempisch dorp in woord en beeld'.

Wij willen hier besluiten met een gedicht van de Poppelse dorpsdichter, schilder, boer en filosoof Henri Van Hees, beter gekend als 'Rie Zwanenbaas'. In dit gedicht uit hij zijn ongenoegen over de houding van de Turnhoutse stedeling ten opzichte van de Kempische boer, luister even mee:

Ballade van den Boer

Het woordje boer, die stomme boer.
Het is zo licht gezegd.
Loopt er wat mis dan wordt zo vaak
Op hem de schuld gelegd.
Is het vlees te taai, het spek wat gers,
Of de eieren te klein,
Net of hij die ook leggen moet.
Bij hem de schuld alleen.
En is de boter soms wat wak
De flessenmelk verslapt
Hij heeft er water bij gedaan.
De boer heeft het gelapt
Hij heeft geen hart, kent liefd' noch vreugd
Hij aast alleen op geld
En verdere onzin allerhand
Wordt over hem verteld.
Laatst kreeg ik lieden uit de stad
Ik had hen wat verkocht,
Hun dochtertje was ook erbij,
En toen er werd verzocht
Om af te reek'nen met de boer
Vroeg't kind, zo heel intens,
Verbaasd dat pap aan mij voldeed,
Mams, een boer, is dat ook een mens?

Ik dank u

Ook onze burgemeester sprak de aanwezigen toe. Hij feliciteerde Marc Vermeeren als auteur, en in hem de ganse Heemkunde- en Erfgoedvereniging met deze bijzondere uitgave over deelgemeente Poppel.

Namens de gemeente werd er een receptie aangeboden en werd er van de gelegenheid gebruik gemaakt elkaar te ontmoeten en contacten te onderhouden.

Een foto impressie van deze bijzondere avond:

Van Wapenstilstand tot en met het Verdrag van Versailles

Door: Luc Andries

In het tijdschrift van maart 2019 hebben we de totstandkoming van de wapenstilstand in het woud van Compiègne bij Rethondes op 11 november 1918 beschreven. We willen de laatste fase in de aanloop naar het Verdrag van Versailles even situeren met deze samenvatting:

Wapenstilstand Compiègne 1918

De Duitse militaire top had het raadzaam geacht Matthias Erzberger, een politicus en dus geen militair, af te vaardigen naar Compiègne, waar de wapenstilstand op 11 november 1918 zou gesloten worden. De Duitse vernedering zou compleet worden bij de ondertekening van het Verdrag van Versailles.

Volgens de overlevering heeft Erzberger aan het begin van de bijeenkomst bij de Franse maarschalk Ferdinand Foch geïnformeerd naar voorstellen voor een wapenstilstand.

Foch moet op botte toon geantwoord hebben: *“Voorstellen? Ik heb geen enkel voorstel.”* Hij had slechts een dictaat in zijn tas, dat Duitsland diende te slikken.

Erzberger zat in een onmogelijk parket. De Duitse troepen, die zo lang in een patstelling hadden gezeten, waren de laatste maanden in de verdrukking geraakt. De komst van de Amerikanen naar het West-Europese slagveld was van beslissende invloed geweest.

Spa 1918 v.l.n.r.: generaal von Hammerstein, Erzberger en Langwerth von Simmern (bron: Bundesarchiv Bild 183-R10390). Rechts: Matthias Erzberger die vermoord zal worden op 26 augustus 1921 (bron: Bundesarchiv Bild 146-1989-072-16, Kerbs Diethart in 1919)

De Duitsers moesten hun posities prijsgeven, en moesten toezien hoe honderdduizenden manschappen krijgsgevangen werden gemaakt. In eigen land heerste chaos.

Niemand had nog vertrouwen in keizer Wilhelm. De Duitse ondertekenaars van de wapenstilstand vertegenwoordigden op 11 november 1918 in de treinwagon in Compiègne eigenlijk al een republiek. In verschillende Duitse steden waren stakingen uitgebroken en dat maakte de positie aan een onderhandelings tafel niet gemakkelijker.

Duitsland kreeg **dertig voorwaarden** te ondertekenen. Het moest onmiddellijk zijn troepen terugtrekken uit België, Frankrijk en Elzas-Lotharingen. Het moest 5.000 kanonnen, 30.000 machinegeweren, 3.000 mortieren en 2.000 vliegtuigen aan de tegenstander overdragen. Daarnaast nog 5.000 locomotieven, 150.000 treinwagons, 10.000 vrachtwagens en 160 onderzeeboten met een groot deel van de oorlogsvloot.

Bovendien moest Duitsland grote stukken grond aan weerszijden van de Rijn ontruimen en ter controle aan de geallieerden overlaten. Het was een dictaat zonder genade, zelfs de economische blokkade van de Duitse havens bleef intact.

De Duitser Matthias Erzberger had geen keus, hij vertegenwoordigde een land in ontbinding. Hij besloot te tekenen: op 11 november en om 11 uur 's ochtends zwegen officieel de wapens.

Op 11 november 1918 sneuvelden minstens 2738 militairen aan het westfront. Dit terwijl het daggemiddelde over de hele oorlog 2250 was. Die laatste uren waren nog dodelijker dan gewoonlijk.

Elke natie heeft in die laatste zinloze jaren, dagen, uren, minuten en seconden mannen verloren. Elk land heeft officieel zijn laatste gesneuvelde geboekstaafd.

17 november 1919: triomfantelijke terugkeer van de Brusselse oud-burgemeester Adolphe Max uit Duitsland na jaren gevangenschap wegens zijn onverzettelijk vaderlandslievende houding.

Spotprenten: Manneke-Pis verjaagt glorieus de Moffen (bron 26/01/2019 [Photo collection illustrated magazine Het Leven \(1906-1941\)](#)). Rechts: Adolphe Max als Sint-Michiël, patroonheilige van de Stad Brussel, vloert de draak: een Duitse soldaat. (bron: <http://www.14-18.bruxelles.be>)

22 november 1918 is een mooie zonnige herfst dag en Brussel kent de Blijde Inkomst van Koning Albert I. Hij hield dezelfde dag een troonrede in het parlement. Hierin beloofde hij de onmiddellijke invoering van het algemeen stemrecht voor mannen vanaf 21 jaar en voor de verkiezing van eenstituante (de wetgevende macht: de wetgevende kamers samen met de koning die bevoegd zijn om de grondwetsbepalingen te herzien ...). Hij had het ook over de opheffing van artikel 310 uit het strafwetboek dat de vakbonden kortwiekte, gelijkheid tussen Vlamingen en Walen en de oprichting van een Vlaamse universiteit te Gent. De socialisten waren uiteraard in hun nopjes met de gedane toezeggingen, maar nog steeds bleven sommige katholieken weerstand bieden en wijzen op de ongrondwettigheid van een onmiddellijke verandering van het kiesrecht. Voor het eerst, maar zeker niet voor het laatst werd Albert ervan beschuldigd gehandeld te hebben uit schrik voor verlies van zijn troon. Deze verwijten waren echter niet meer dan achterhoedegevechten: de conservatieven hadden de strijd verloren.

(©Limburgensia van de Provinciale Bibliotheek Limburg en RR)

Terugkeer van de Koninklijke Familie in Brussel voor het parlement (bron: Archief Koninklijk Paleis)

Oprichting van de krant: "De Standaard"

De geschiedenis van het dagblad De Standaard kan niet los gezien worden van de Vlaamse Beweging. Die stelde zich tot doel de belangen van het Nederlandssprekende deel van de bevolking te verdedigen binnen een België dat gedomineerd werd door Franstalige burgerij. Bij de aanvang van de twintigste eeuw was het nog steeds zo dat in Vlaanderen het Frans de voertaal was in administratie, gerecht, leger en onderwijs.

Een groep Vlaamse intellectuelen vond dat elke Vlaming recht had op onderwijs in zijn moedertaal. Administratieve formaliteiten in Vlaanderen moesten volgens hen in het Nederlands afgehandeld kunnen worden. Om die eisen kracht bij te zetten was er nood aan een eigen Vlaamse krant meenden enkele voormannen uit de Vlaamse beweging.

In mei 1914 richtten Alfons Van de Perre, Arnold Hendrix en Frans Van Cauwelaert in Antwerpen het dagblad De Standaard op. In november van dat jaar had de krant voor het eerst moeten verschijnen. De Eerste Wereldoorlog gooide echter roet in het eten. Het Duitse leger bezette België en de publicatie werd afgelast.

Onmiddellijk na de oorlog bleek dat de Vlaamse beweging in twee stromingen was uiteengevallen. Een radicale groep omvatte zowel Vlaamse soldaten die zich in de loopgraven hadden verzet tegen de eentalig-Franse bevelstructuur van het Belgisch leger als een kleine groep die tijdens de bezetting met het Duits militair bestuur had samengewerkt. Ze eisten prompte inwilliging van alle Vlaamse taaleisen.

Een gematigde stroming wilde die eisen geleidelijk via het Belgische Parlement realiseren. Volksvertegenwoordigers en Standaard-initiatiefnemers Van de Perre en Van Cauwelaert behoorden tot die laatste, gematigde groep. Op woensdag 4 december 1918 was het eindelijk zover. Het eerste nummer van De Standaard rolde van de persen.

De Eerste Wereldoorlog heeft een grote sociale impact. Vier jaar lang hebben jonge ambachtslui, landbouwers en arbeiders de loopgraven bemand. De oorlog had ze bloed, zweet en tranen gekost. Zij eisten compensaties en kregen ze in de meeste landen. Hierdoor werd de massa een politieke machtsfactor en voortaan gold dat wie de massa kon overtuigen, het voor het zeggen kreeg. De oude regimes werden al dan niet gewelddadig, zoals in Rusland in 1917 reeds, uitgezwaaid. In Duitsland koos de keizer het hazenpad op 10 november 1918 naar Nederland. In België doet Albert I bij zijn toespraak op 22 november 1918 tot het Belgische parlement allerlei toezeggingen om eventueel sociaal ongenoegen te omzeilen.

Einde 1918 stortte het Duitse keizerrijk in en ontstond na een korte revolutionaire periode de Weimarrepubliek van 1918 tot 1933. De Weimarrepubliek kreeg te kampen met grote problemen, eigenlijk al vanaf de start, en liep als democratisch experiment uiteindelijk stuk toen Adolf Hitler in 1933 de macht greep en een dictatuur vestigde in Duitsland-Oostenrijk.

De Duitse legerleiding wees na de Eerste Wereldoorlog de verantwoordelijkheid van het verlies van Duitsland af. De vredesonderhandelingen liet het leger over aan een burgerregering van sociaaldemocraten. Vervolgens leek er in Duitsland een burgeroorlog te ontstaan door communistische opstanden zoals de Spartacusopstand van 5 tot 12 januari 1919. Deze werd snel en wreed neergeslagen, tot woede van de communisten, door het regeringsleger en nationalistische Vrijkorpsen.

Eerste verschijning van de Vlaamse krant "De Standaard" (bron: www.destandaard.be)

Kort na het neerslaan van de Spartacusopstand volgden op 19 januari 1919 de eerste nationale verkiezingen, waarbij alle Duitsers ouder dan 20 jaar mochten stemmen. Onder leiding van Rijkspresident Friedrich Ebert kwam een "Weimarer Koalition" tot stand van de partijen SPD, DDP en het Zentrum, die gezamenlijk een ruime meerderheid van 76 procent van het totaal aantal zetels hadden. Op 11 augustus 1919 trad de nieuwe grondwet van de Weimarrepubliek in werking.

(bron: <https://jalta.nl/geschiedenis/12-januari-1919-spartacusopstand-in-berlijn-wordt-neergeslagen/>)

Rosa Luxemburg en Karl Liebknecht werden op 15 januari 1919 door enkele Freikorps-leden op brute wijze vermoord.

Karl Liebknecht (1871-1919) was tijdens zijn studentenperiode een volgeling van Marx geworden. Hij was lid van socialistische partij (SPD) sedert 1900 tot 1916.

Rosa Luxemburg (1871-1919) was einde 19de eeuw een marxistisch geïnspireerde politica en filosofe. Zij verliet samen met Karl Liebknecht de SPD in 1916 om de Spartacusbond op te richten.

(bron: Bundesarchiv Bild 183-14077-006, Rosa Luxemburg.jpg) en (bron: G. G. Bain - Dit bestand is beschikbaar in de Prints and Photographs division van de Library of Congress via digitaal ID cph.3c35384)

De kiem van de ondergang van Weimar was hiermee meteen gelegd, want zowel aan rechtse zijde (hogere functies in het leger, de conservatieven, fans van het keizerrijk) als aan links zijde (communisten en socialisten) bestond er wantrouwen tegen de sociaaldemocratische regering. Rechts gaf de Weimarregering de schuld van de oorlogsnederlaag (de Dolkstootlegende), terwijl aanhangers van het communisme woedend waren over het optreden van de regering tijdens de Spartacusopstand.

Vredesconferentie van Versailles

Op 18 januari 1919 startte de vredesconferentie in Versailles. Zij werd geopend door de Franse Eerste Minister George Clemenceau.

De geketende vrouw Germania (bron: Deutsches Historisches Museum, Berlin. Inv.-Nr.: PK 96/235). De grote vier van de onderhandelingen v.l.n.r.: David Lloyd George (GB), Vittorio Orlando (I), George Clemenceau (F) en Woodrow Wilson (USA). (bron: U.S. Signal Corps photo, genomen op 27 mei 1919)

Clemenceau aan zijn werktafel in zijn buitenverblijf in de Vendée (F)-2016. Bij het bekijken van deze foto's zou je niet denken dat Clemenceau zo een harde onderhandelaar was.

Portret van Clemenceau en zijn koloniaal ingerichte slaapkamer in zijn buitenverblijf-2016

De geallieerden stelden het vredesverdrag op zonder de Duitsers hierin te betrekken. Het verdrag werd eenzijdig opgesteld en Duitsland werd ontdaan van zijn voornaamste mogelijkheden van bestaan en kreeg eenzijdig de schuld van de Eerste Wereldoorlog toebedeeld. Zij moesten daarom alleen de volledige schade terugbetalen. Het land werd ontdaan van z'n voornaamste mogelijkheden van bestaan en kreeg voorts de verplichting opgelegd een volstrekt willekeurig geschatte schade van ruim 1000 miljard goudmark terug te betalen aan de geallieerden. Dit vertegenwoordigde in 1919 een waarde gelijk aan 350 miljoen kg in baar goud of 15.575 miljard euro op 1 september 2019.

Iedereen begreep dat zo'n bedrag niet op te brengen was. De grootste smaad was echter de beschuldiging dat het Duitsland was dat als enige schuldig was aan het ontstaan van de oorlog en derhalve ook als enige de volledige schade ontstaan door die oorlog zou moeten dragen. Een schade overigens waarvan de grootte niet door een onpartijdige commissie, maar door Duitse vijanden werd vastgesteld.

De later beroemd geworden Britse econoom Keynes, die als delegatielid deelnam aan de conferentie betitelde het verdrag als "immoral and incompetent" en nam uit protest tegen de gang van zaken ontslag. Hij was niet de enige die protesteerde. Het was generaal Smuts (Zuid-Afrikaan) die later opmerkte:

"In plaats van vrede te maken, gaan we door met de oorlog en reduceren we Europa tot een ruïne. Onder dit vredesverdrag zal de situatie in Europa ondraaglijk worden en uiteindelijk tot revolutie en opnieuw tot oorlog leiden."

Profetische woorden, die maar al te snel zouden uitkomen.

Op 7 mei 1919 waren de geallieerden klaar met het opstellen van het verdrag en werd het in de spiegelzaal van het paleis van Versailles aan de Duitsers overgemaakt. Clemenceau vroeg hen binnen de 15 dagen te antwoorden. Hij stelde met deze zinsnede "... de geallieerden volledige genoegdoening wensen..." bij de overhandigingsceremonie duidelijk wat de harde kern bij de geallieerden (Clemenceau en Wilson) wilden. België als niets betekenend landje met evenwel zeer grote schade pikte zijn wagonnetje aan bij de Franse locomotief om genoegdoening (gebiedsuitbreiding en financiële vergoeding) te krijgen.

De Duitse tegenargumenten lagen vooral bij de schuldvraag, de herstelbetalingen en verlies grondgebied. Het voornaamste bezwaar voor de Duitsers was het dragen van de volledige schuld. De Duitsers vonden dat ze

bedrogen werden zeker als men rekening hield met het veertienpuntenvoorstel van Wilson op 4 oktober 1918 (zie tijdschrift nr. 91 van maart 2019, pag. 11 & 12).

Dit alles was moeilijk om te aanvaarden voor de Duitsers. De laatste betaling gebeurde op zondag 3 oktober 2010 door de Bondsrepubliek Duitsland met een bedrag van 70 miljoen euro aan haar voormalige vijanden. Zo eindigde het financiële luik van het Verdrag van Versailles. Ondertussen lopen er nog Duitse Bondsobligaties tot 2020 die uitgegeven werden in 1990.

Uiteindelijk werd het verdrag op **28 juni 1919** ondertekend onder Duits protest. Het verdrag zou later rampzalige gevolgen hebben.

Ondertekening in de spiegelzaal van het paleis van Versailles (bron: William Orpen - Imperial War Museum Collections: Website Webpage, Publiek domein, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=67169784>)

Wat is er van de Belgische eisen terecht gekomen? Ruzie met Nederland?

“Een diepe en bittere teleurstelling, een ontgoocheling die men voelt als een ramp is deze vrede voor allen, die tijdens den oorlog de leuzen der Entente als levende idealen hebben liefgehad. Het vredetraktaat legt het statuut vast van het verval van Europa, van zijn teruggang tot een lagere beschavingsgraad. Het grootste volk van het vasteland wordt geketend en tot dwangarbeid gedreven vernedering en verbittering. Wraakzucht hier, overmoed, machtsbegeerte, roekeloosheid daar, zijn de nieuwe „beschavingselementen” door het vredetraktaat gewekt.” Zo schreef de socialistische krant „Het Volk” op 21 juni 1919 over de vrede van Versailles die een week nadien zou worden getekend.

De krant was gebelgd over de hoge financiële, economische, militaire en territoriale eisen die de geallieerden aan de Duitse regering in de laatste weken voor de ondertekening hadden voorgelegd. De hoop die velen, ook in Nederland, hadden gehad op een vrede op basis van de 14 punten van de Amerikaanse president W. Wilson, was door de dwingende eisen van Fransen en Britten, de bodem ingeslagen. In plaats van een rechtvaardige, democratische vrede was er een vrede gedicteerd op basis van ouderwetse imperialistische machtswellust en haat jegens Duitsland. Hier hadden de socialisten geen goed woord voor over. Maar hoe representatief was hun opvatting in Nederland anno 1919?

Nederland kon slechts toekijken. Aangezien Nederland tijdens de oorlog neutraal was geweest, kon het niet aan de Parijse vredesberaadslagingen deelnemen, al voelde Nederland zich wel bij de uitkomsten betrokken; niet alleen omdat de economische toekomst van Duitsland zo nauw samenhing met die van Nederland of omdat een eventueel op te richten Volkerenbond, Nederland tot een positiebepaling dwong. Nee, Nederland was ook zelf

het onderwerp van gesprek, zowel omdat de voormalige Duitse keizer zich in Nederland bevond, als omdat Nederland vanaf 14 november 1918 aan 70.000 ontwapende Duitse troepen de gelegenheid had geboden via Maaseik (Limburg) naar de Heimat terug te keren. In Weelde-Station passeerden 190 Duitse militairen die na hun ontwapening met de trein verder reisden vanuit Baarle-Nassau naar Duitsland. Verder heeft Nederland financieel munt geslagen uit de voedselsituatie in België en onrechtstreeks uit smokkelactiviteiten. Zo ontstonden uit dit Belgisch ongenoegen de eis tot annexatie van Luxemburg, Eupen, Malmédy, St.Vith, Limburg en Zeeuws-Vlaanderen.

Bij de Duitse aftocht in november 1918 werd alles meegenomen wat maar bruikbaar was in de Heimat (bron: Geheugen van Nederland). Bij de passage van de Belgisch-Nederlandse grens werden de Duitse soldaten ontwapend (de geweren liggen in de kant) maar ze mochten wel de buit meenemen van de Nederlanders (bron: <http://maasbrugroosterenmaaseik.blogspot.com>).

Hiervoor voerden de Belgen zowel militaire als economische redenen aan. Militair was het de Belgen een doorn in het oog dat de toegang over water van hun belangrijkste vesting, Antwerpen, in Nederlandse handen was. Bovendien waren de Maasovergangen in Nederlands-Limburg voor de hand liggende invasieroutes voor het Duitse leger, waarbij er Nederland weinig aan gelegen was veel inspanning voor de verdediging daarvan te leveren. Op economische gebied wensten de Belgen een betere regeling van de verbindingen te water voor Antwerpen en Luik met de zee en het Duitse achterland. Nederland zou eventueel met Duits grondgebied, zoals Oost-Friesland (D), gecompenseerd kunnen worden.

Het waren vooral de Waalse katholieke politici en ondernemers die deze verlangens steunden, veelal gekoppeld aan de wens de neutraliteit op te geven en zich bij Frankrijk aan te sluiten.

In Nederland wekten de berichten over deze annexatieverlangens veel verontwaardiging. Had Nederland niet tijdens de oorlog gezorgd voor de opvang van talloze Belgische militairen en burgers, hoe konden daar nu als dank zulke eisen tegenover gesteld worden?

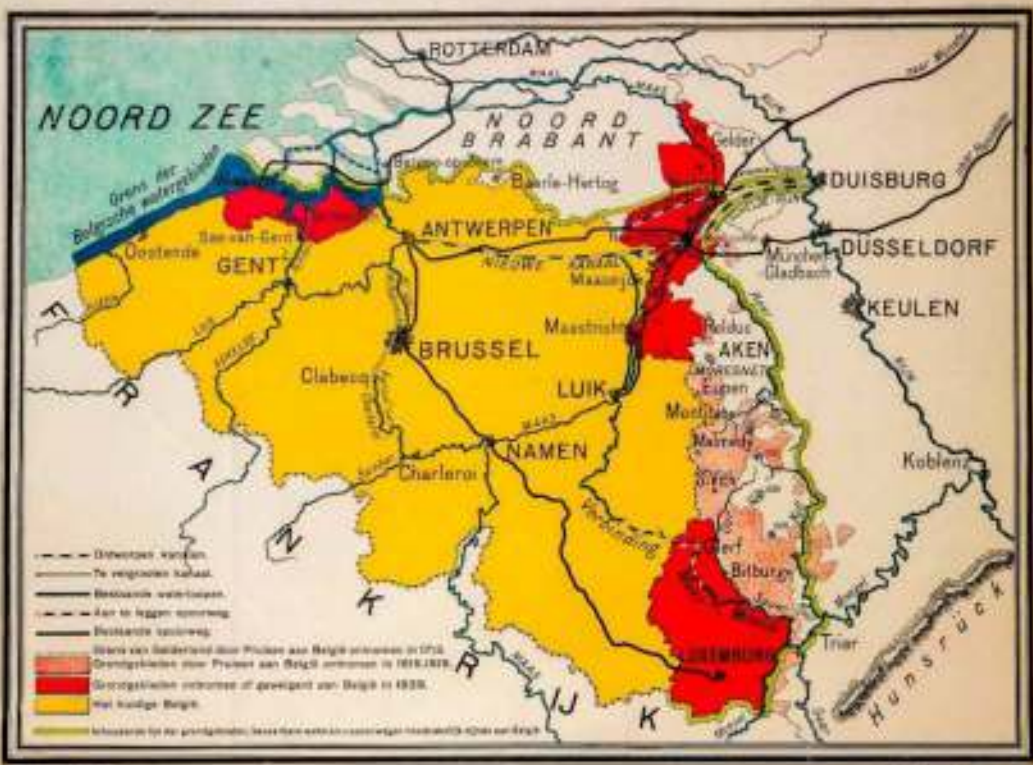
Begin 1919 leidde deze kwestie tot emotionele uitbarstingen van Nederlandse nationale gevoelens waarin het Oranjestad een belangrijke rol speelde. Op 6 februari 1919 vond in het gebouw van Kunsten en Wetenschappen in Den Haag een grote anti-annexionistische manifestatie plaats, waarbij niet alleen het voltallige kabinet, maar ook de koninklijke familie aanwezig waren. De Maastrichter Staar

(https://nl.wikipedia.org/wiki/Koninklijke_Zangvereniging_Mastreechter_Staar) verzorgde de koorzang. Een maand later, respectievelijk op 1 en 5 maart, bezocht de koningin Zuid-Limburg en Zeeuws-Vlaanderen.

“onbeschrijfelijke geestdrift voor HM de koningin bij haar bezoek aan Zuid- Limburg. Roerend is de hulde

geweest die het Limburgsche volk zijne landsvrouwe heeft gebracht. Limburg bij Nederland, dat was de alles overheerschende leus”, zo schreef de pers over het koninklijke bezoek en voor de berichtgeving van het bezoek van 5 maart kan worden volstaan met vervanging van Limburg door Zeeuws-Vlaanderen. Tenslotte vond op 14 maart in het Utrechtse Tivoli nog een grote nationale manifestatie plaats voor de eenheid en ondeelbaarheid van Nederland met sprekers uit elke provincie. H.J. Kiewit de Jonge, voorzitter van het Algemeen Nederlands Verbond sprak toen: “Niet dan met rus geweld kan worden stukgeslagen wat eenmaal door den hamer des tijds vast is aaneengeklonken tot een hecht gemeenschappelijk vaderland.”

Maar hoe lag de sympathie in Parijs? België had immers onder de oorlog geleden. Een zekere vorm van compensatie daarvoor was niet onredelijk. Maar hoe strookte dat met Wilsons uitgangspunt van zelfbeschikkingsrecht der volkeren, wanneer die compensatie mede in de vorm van land zou zijn? De Nederlandse regering beseftte in Parijs niet sterk te staan. Sinds het asiel gegeven aan de gewezen Duitse keizer beschouwden velen binnen de Entente, Nederland als pro-Duits en het imago van minister Van Karnebeek (NI) was al niet veel anders. In december 1919 was er zelfs sprake van een anti-Nederlandse lastercampagne in de Franse pers. Nederland was als neutrale mogendheid geen gesprekspartner voor de oorlogvoerenden. Op 21 mei 1920 werden de onderhandelingen opgeschort en in september 1920 sloot België militair aan bij Frankrijk. Hierdoor eindigde de neutraliteit van België die dateerde van 1839. De uiteindelijke regeling met Nederland aangaande de waterwegen werd pas in 1963 verwezenlijkt.

BELGEN!
BEZIET DEZE KAART EN DENKT NA!

BELGEN! Aanschouwt het verminkte België.

I. - In 1815 ontstond het verdrag van Wenen, dat buiten hen gesloten werd, aan België ten bate van Pruisen, Mairrey en 10 andere Waalsche, Vlaamsche en Luxemburgsche kantons.
 De verdragen van 1831 en 1839, die België werden opgedrongen, aantrokken hem, in het belang van Duitschland:
 de helft van Luxemburg;
 de helft van Limburg;
 Die verdragen weigerden aan België de teruggave van Zeouwsch-Vlaanderen, dat Holland oertijds veroverd had
MET HET EENIG DOEL DE SCHELDE TE SLUITEN;
 zij vervingen de drie deuren van ons Belgisch huis door een "VOEDJE PAPIER" d.i. door een neutraliteit, die ons niet beschermt heeft.

BELGEN! De gelegenheid is eenig, wij moeten België hermaken.

II. - België kan maar hincen,
 België kan maar veiligheid verhoopen

1) (1831) Het laatste is met den Schiedendacht meermal in verband als te ontgaten
 2) (1831) Antwerpen was met den Rijn verbonden door
 3) (1831) België indertijd was de Leuvenster Maas ten beschikking en in zijn verheide
 4) (1831) Het Grondgebied van Nederland was oorspronkelijk (1831) in zijn deel
 5) (1831) Pruisen was met den Rijn verbonden door de Leuvenster Maas ten beschikking en in zijn verheide

BELGEN! Wilt gij, ja of neen, zeggen of de inval van 1914 moet herbeginnen?

III. - Op bovenstaande kaart omvat de gronckelinge streep de grondgebieds, stroomen, kanalen, spoorwegen, die aan België moeten komen of deel uitmaken van zijn economisch en militair systeem, indien gij wilt dat deze vijf talstrekt noodige voorwaarden verwezenlijkt worden.

BELGEN!

IV. - Dit zijn de eischen die het COMITEIT VAN NATIONALE POLITIEK u verzeekt natten met hem te laten gelden door u bij zijn programma aan te sluiten. Steunt krachtiglijk zijne werking in het gansche land. Zeeft ons onmiddellijk uwe bijdring.
 De Vredesconferentie te Parijs moet weten dat **ALLE BELGEN DOELMATIGE WAARBODEN** eischen, meder wie er geen spraak kan zijn van de rechtvaardigheid, die België verdient heeft door zijn bloed, zijn verliezen en martelaarschap.

HET COMITEIT VAN NATIONALE POLITIEK
 (Eenmalig, 4. Brussel)

WILHELM J. K. WILHELM, BRUSSEL.

(bron: Cegesoma)

Uitvoering van de toezeggingen gedaan door koning Albert I op 22 november 1918 in het Belgisch parlement

Deze uitspraken van de koning in het parlement op 22/11/1918 leidden tot het einde van het Belgische ancien régime. De oligarchie had definitief haar tijd gehad. Met de socialisten kon men praten en ze waren zeker geen revolutionairen. Zij waren een sociale orde toegewijd en wilden deelnemen aan het naoorlogse transitiekabinet.

9 mei 1919 werd in België het algemeen enkelvoudig stemrecht voor mannen ingevoerd. De kiesgerechtigde leeftijd werd verlaagd naar 21 jaar. Dit was te danken aan de democratiseringsgolf in Europa na de Eerste Wereldoorlog. Vanaf de eerste verkiezingen in 1831 hadden alleen bepaalde burgers stemrecht afhankelijk van de belastingen die ze betaalden. In de loop van de 19de eeuw veranderde dit cijnskiesrecht naar een algemeen meervoudig stemrecht. Elke man vanaf 25 jaar kreeg één stem en op basis van de betaalde belasting of behaalde diploma's kreeg men één of twee stemmen extra. Vrouwen moesten echter nog wachten tot na de volgende wereldoorlog om in 1948 ook stemrecht te krijgen.

Bij de verkiezing in 1919 komt het "Vlaamsch Front" op. Zij waren ook gekend als de "Frontpartij". Zij behaalden 5 zetels in de Kamer. De krant "Ons Vaderland" was de spreekbuis. Het was de eerste Vlaamsgezinde partij en het kernprogramma bestond uit: "Zelfbestuur, Nooit meer Oorlog en Godsvrede". Amnestie en de vernederlandsing van de Gentse universiteit waren de politieke eisen. De Frontpartij kreeg vrij snel intern problemen omdat er twee groepen ontstonden namelijk één voor federalisering van België en de andere die de vernietiging wilde van de Belgische staat. In 1933 werd deze partij omgevormd tot het "Vlaamsch Nationaal Verbond".

Wat gebeurde er in Ravels na de wapenstilstand van 11 november 1918?

De wet van 10 mei 1919 die instond voor de vergoeding van de oorlogsschade, vormde de hoeksteen van de wederopbouw van België. Daartoe werden alle schadeposten aangegeven en gebundeld. Bovendien was dit ook bruikbaar tijdens de vredesbesprekingen te Versailles om een geargumenteerde herstelbetaling en gebiedsuitbreiding te bekomen. Eventuele vergoedingen die konden volgen, waren in natura, baar geld of titels.

U kan tegenwoordig in een lijst van 732 meter lang bij het archief van de Dienst Oorlogsslachtoffers van de FOD Sociale Zekerheid (<https://www.warvictims.fgov.be>) schadeclaims opzoeken van burgers tijdens WOI. Deze lijst is ondertussen gedigitaliseerd en na aanvraag kan deze geraadpleegd worden.

Zoals u reeds hebt kunnen lezen in de eerdere artikels was er in Ravels een Duitse Feldwebelleutnant (deze militaire graad is vergelijkbaar met de graad van adjudant in het huidige Belgische leger) genaamd Lang. De man had de reputatie opgebouwd de keizer van Ravels te zijn. Hij bepaalde onder andere de prijzen van landbouwproducten. Hij zorgde ervoor dat er regelmatig opeisingen waren. Hierbij laten we u een collage zien van allerlei gevraagde Duitse verplichtingen. Hierna volgen enkele onkostenposten gestaafd door de kattenbelletjes van Feldwebelleutnant Lang, een Ravelse burger en het Ravelse gemeentebestuur.

Opeisingen bij de gemeente Ravens van beddengoed, stookhout, stoven met kachelbuizen voor de grenswachtposten. Allebei zijn ze ondertekend door Feldwebelleutnant Lang (bron: gemeentearchief Ravens)

Opeisingen linnengoed door Lang (bron: gemeentearchief Ravens)

Die Gemeinde Ravens
wird angewiesen, für das
Pas-Büro 10 Bündel Holz
anzuliefern.

Kommandantur des Grenzzipfels
Ravels, d. 6. 10. 17.

Lang
FELDWEBELLEUTNANT

Aanvraag voor 10 bundels hout te leveren bij het pasbureau te Ravens (bron: gemeentearchief Ravens)

Kommandantur des Grenzzipfels
Ravels, d. 12. Sept. 1918

Die Gemeinde Ravens
wird beauftragt, für 8 Mann auf
6 Tage Anwartschaft zu stellen.

Lang
FELDWEBELLEUTNANT

Die Gemeinde Ravens
wird angewiesen, für
die Wache 15) 10 Bündel
Holz zu liefern.

Kommandantur des Grenzzipfels
Ravels, d. 11. 11. 17.

Lang
FELDWEBELLEUTNANT

Aanvraag door Lang voor inkwartiering 8 manschappen voor twee dagen en 10 bundels hout voor de wacht nr. 15 (bron: gemeentearchief Ravens)

Die Gemeinde Ravens wird an-
gewiesen für den Gendarmerie-
Posten Weelde-Station 1500 kg.
Kohlen zu liefern.

1500 kg kolen
Kommen dan
niet achter
de brug.
Lang

Kommandant des Grenzpfeils
Ravels. Jan 19. 1917

Lang
FELDWEBELLEUTNANT

22-10

Feldwebel Lang eist 1500 kg kolen van de gemeente Ravens, te leveren bij de rijkswachtpost van Weelde-Station
(bron: archief gemeente Ravens)

1917 De gemeente van Ravens is berechtigd aan
Jan Soffers Als Volg
welke 1500 kilos kolen geladen op de brug en naar
hier gebracht
en van hier weer naar het postburo gebracht

19 juli	4 uren
20 juli	2 uren
26 juni	2 uren
5 juli	2 uren
	10 uren

Samen 12,50
Jan Soffers

12 Aug 17

Transportkosten van Jan Soffers gericht aan de gemeente om kolen te transporteren voor de Duitsers
(bron: gemeentearchief Ravens)

Oorlogsschade		Rekening Ravels	Met in rekening gebrachte
Verdwyning van meubelen enz. 1000 f.			
Komst van: jongensschool Dief. 180			
Eel 217		217	
Nieuwspandul Dief. 470			
gemeensch. 181		181	
		<u>1000</u>	
Verschil in opgaaf: 40691.24			
of schade 40013.24 f.			
verschil 679.00			
Komst van: Heint-Hendel kring gebouwd			
naar de begroting over magazijn kring			
Huis Plymanis. 195			
- dunnens. 225			
and gemeensch. handelingen kring 205			
tegen ontvangst			
getoek of 17/9/1918 f. 8370		8370	
8-5 - 2000		21-7-1918 2000	
af 10-4 3336		+ 77351	
af 10-4 13706		- 1000	
verschil 14706		1214351	
verschil 14706		2000	962 19
moet afgetrokken worden			
af tafel (gebouwd voor gemeensch.) 9			
van 940 (dubbel gebouwd) 940			
van 773.51 (reeds ontvangen) 773.51			
het nog voortaan afgetrokken 1422.51			
afkappingen land. 1700			
afkappingen land. 2969.50			
aanwas en kring 102			
aanwas over waarden en kring 931			
aanwas 208.03			
aanwas 25.10			
aanwas 10.50			
aanwas 2.95			
5986.93			
1722.51			
7668.93			

Opgave schade gemeentehuis, scholen van Ravels en Eel (bron: gemeentearchief Ravels)

Provinciebestuur van Antwerpen
5de Afdeling

Arrondissement: Turnhout.
Gemeente: R A E V E L S.

OPGAVE DER ONRECHTSTREEKSE OORLOGSSCHADE.

Aard der schade	volledig bedrag	bedrag der tuschenkomst.
1) Wadden en loonen van hulpbeambten of werklieden, <u>ten beloope van 1/3.</u>	loon voor waschen en kniessen van pasture en andere lokalen (geset) 931 verschillige werklöonen 308,03 bet. maad voor Turnhout 12 werklöeden lading van aardappelen van 7 tot 14 April 1916 totaal 135,50 gedeeld door 3 427,14	1274,53
2° Buitengewone administratieve uitgaven bij lokale buitengewone diensten. Door den bezetter opgelegde drukwerken en leveringen ten beloope van 1/3.	drukken quivellijsten houtkappingen verlies kapitaal in buurtspoorwegen van 1915 1916, 1917 en 1918 totaal 3450,67 gedeeld door 2 5161,17 2560,58	1700,--
3° Buitengewone politieuitgaven erin begrepen de ontzettingendiensten voor 1/3. Zedenpolitie ganssch.	0	0
4° Financiën: intrest van leeningen, maar enkel ten beloope der verschuldigde of betaalde intresten voor 1/1/1920, voor de leeningen opgenomen met het oog op het bekostigen der vorderingen van den bezetter.	2.415.	2415.-
5° Openbare werken, aanleggen van begraafplaatsen en buitengewone onderhoudswerken opgelegd door den bezetter.	0	0
6° Weldadigheid: Buitengewone uitgaven waarvan de gemeente de terugbetaling niet heeft kunnen bekomen ten titel van abnormale uitgaven, voor de tijdperken 1914-1918 en 1919-1920 en met uitzondering namelijk van de voor de Burgerlijke Godshuizen en Armbuizen gestorte sommen.	0	0
7° Door de opeischingen veroorzaakte kosten ten beloope van 2/3 vervoer schrijfbureelkosten enz.	vervoer en reizen 302 nazicht duiven en koren 13,10 maneggen haver en draggen der zakken 2,75 totaal 327,85 de 2/3 218,56	302
8° Kosten van kasernering der vijandelijke troepen ten beloope van 2/3	inkwartiering zonder voedsel 2762,55 opeischingen sonderbons 793,19 leveringen voor Oud-Turnhout 921,20 huur huizen Clymans 195 Lauwers 225 gemeentehuis en kosten enz. 265 totaal 5168,94 de 2/3 3445,96	2762,55
9° Kosten met uitzondering van dezewelke door de rechtbanken van Oorlogsschade zijn terugbetaald of kunnen terugbetaald worden.	0	0

Z. G..Z.

Opgave onrechtstreekse oorlogsschade van de gemeente Ravels (bron: gemeentearchief Ravels)

Het einde van de oorlog gaf te **Ravels** volgend bilan. Kerkklokken en meubelen zijn gespaard gebleven van verwijdering, opeising of beschadiging. Er hebben 68 parochianen deelgenomen aan de oorlog. Daarvan zijn er 4 gesneuveld, 2 zijn er overleden in een militair hospitaal en één soldaat is in Nederland overleden. Een zesde werd verminkt aan zijn voet. De overige soldaten zijn ongedeerd teruggekomen.

Met de Spaanse griep zijn er te Ravels veertien mensen overleden tussen 15 oktober en 18 november 1918. Enkelen zijn niet-vaderlandslievend geweest wegens smokkel van levensmiddelen voor de vijand. Ravels heeft gedurende gans de oorlog in afzondering geleefd. De Duitsers zijn rustig vertrokken. De terugkeer van onze jongens is gevierd geweest door een Heilige Mis, een optocht met lof, een Te Deum en een gedenkteken bij het Heilig Hartbeeld.

(© Steven Van Den Borne)

Te **Weelde** zijn er buiten vernielingen en plunderingen in het Rijkswachtersgebouw en het gemeentehuis geen beschadigingen. Men neemt wel wraak op de collaborateurs na de wapenstilstand. Achtentwintig mannen zijn er naar het front getrokken. Daarvan zijn er 11 gesneuveld. Bij de burgers van Weelde waar Duitsers ingekwartierd waren, was er beschadiging van huisraad door nagels in meubelen te slaan, kruisbeelden en andere godsdienstige voorwerpen te verwijderen. Verder deden deze "logées" niet aan respectabel omgaan met de eigenaar des huizes door 's nachts dronken en lawaaiig "thuis" te komen. De pastorij van Weelde is bij het bezoek van de Hertog van Saxon Coburg Gotha ontruimd geweest voor de ontvangst van deze hertog. Nadat de vijand vertrokken was, heeft men de Belgische vlag gehesen op de kerktoeren en een Heilige Mis met Te Deum gevierd.

In **Poppel** heeft men buiten de pesterijen niet veel schade geleden. Bij het uitbreken van de oorlog hebben de mensen, zoals vele anderen in België, hun waardevolle eigendommen verborgen en zelfs begraven. Daarom kwamen er na 11 november 1918 nog heel veel voorwerpen boven water die de Duitsers hadden gewenst tijdens de bezetting. Tijdens de oorlog heeft men te Poppel tweemaal een collecte gehouden voor de oorlogswezen. Af en toe verscheen er een Duitse aalmoezenier voor de soldaten. De huizen waar soldaten verbleven, hadden ook te lijden van beschadigingen en ongeoorloofd gedrag van de Duitsers. Het gemeentehuis werd ernstig beschadigd en vele archiefstukken werden vernietigd. Vier Poppelse soldaten zijn er gesneuveld en 2 verminkt. De aankondiging van de wapenstilstand werd onthaald met het luiden der klokken en een Heilige Mis met Te Deum.

Wel werd er in de streek verteld: *“Te Poppel was een bende van twee- à driehonderd mensen door het dorp getrokken en een twintigtal huizen aangevallen met kleine en grote vernielingen tot gevolg. Het huis der weduwe v. H. werd ernstig beschadigd. Zij was verblijvende in Tilburg en had haar woning tijdelijk verhuurd aan een klompenmaker die ook zou gesmokkeld hebben voor de Duitsers. Ramen, deuren, kozijnen, alles werd vernield, terwijl het inwendige ook niet gespaard bleef. Hetzelfde lot onderging het jachthuis van de heer P. uit Goirle. Sommige collaborateurs zijn gevlucht terwijl anderen zich gewapend hebben verschanst in hun huis.”*

14/02/1919 Emiel Kerstens (Ravels) is overleden in het ziekenhuis te Calais t.g.v. opgelopen verwondingen

(bron: klm-mra.be)

Emiel Kerstens is geboren te Mol op 20 november 1895. Hij is ongehuwd en is student bij het uitbreken van de oorlog. Hij is waarschijnlijk via Nederland naar Engeland getrokken en werd ingelijfd op 15 januari 1916 te Folkestone (Groot-Brittannië) als milicien van de lichte 1915. Hij werd opgeleid in het Opleidingscentrum nr.5 te Frankrijk bij de dorpen Carteret, Barneville, Oteville en Querqueville tot artillerist. Vanaf 10 mei 1916 werd hij verder getraind op mortieren, dit laatste zou te Eu gebeuren.

Zijn vader overleed te Mol in 1905 en oefende het beroep van kleermaker uit. Zijn ouders hadden 15 kinderen op de wereld gezet. Op 5 november 1913 verhuisden ze naar de Vaartstraat 138 te Ravels.

De 4de februari 1919 overleed Emiel te Calais in het Belgisch Militair Hospitaal ten gevolge van oorlogsverwondingen. Zijn graf is heden nog te vinden op de begraafplaats van Calais-Nord.

Op 19 februari 1919 overleed Eduard Schrijvers geboren op 8 februari 1885 te Weelde en overleden te Lier op 19 februari 1919 waarschijnlijk ten gevolge van de Spaanse griep. Zijn vader was Michaël Schrijvers (Schijvers, Scyver) geboren te Weelde op 2 oktober 1843. Van beroep was vader kleermaker. Zijn moeder was Maria Seraphina Vermeulen eveneens geboren te Weelde op 22 oktober 1857. Zijn vader en moeder trouwden te Weelde op 2 mei 1877 en zetten achtereenvolgens Henricus Cornelius (*10/07/1878), Cornelius (*11/03/1888), Eduardus (*08/02/1885), Maria Joanna (*23/01/1888) en Remigius Carolus (*03/03/1889) op de wereld. Op 28 juli 1893 stierf vader Michaël. Maria Seraphina hertrouwde op 28 januari 1896 met Josephus Smolders. Twee kinderen waren de vrucht van hun huwelijk: Maria Ludovica (*29/08/1896) en Henricus (*04/12/1897).

Ontstaan en samenstelling van de militaire begraafplaats te Lier aan de Mechesesteenweg (Hof van Ringen). (bron: Lier in Beeld)

De intense gevechten bij de Nete en de stad Lier begin oktober 1914 maakten vele slachtoffers bij het Belgische leger, de te hulp gesnelde Britse mariniers en de Duitse troepen.

Uit respect en omwille van gezondheidsredenen begroeven arbeiders de militairen snel ter plaatse. Aanvankelijk liet het stadsbestuur de lichamen begraven op de stedelijke begraafplaats aan de Mechelsesteenweg. In 1915 besliste de Duitse overheid een militaire begraafplaats in te richten.

Uit: De Stem van België, 16 juli 1915: *“Het droevige werk van ontgravingen loopt ten einde. Het werd verricht met 18 man verdeeld in 3 ploegen, onder de goede leiding van Jef van Boeckel.”*

Uit de opengemaakte graven werden de helden voorzichtig naar boven gehaald, behoorlijk gekist en bijgezet op de bijzondere begraafplaats aan het Hof van Ringen, ieder bij zijn landgenoten. Men vond ongeveer 300 lijken, voor het grootste deel Belgen, meestal karabiniers, verder Duitsers en enige Engelsen. Ongetwijfeld lagen hier en daar nog gesneuvelden. Om ze op te sporen heeft het gemeentebestuur een beloning van 10 fr uitgelooft voor het aanwijzen van lijken.

Hof van Ringen bij de Nete te Lier (bron: Lier in beeld)

De historie van Eduard SCHIJVERS (soldaat 2de klas bij het 6deLinierement met stamnummer 106/67902) die van de lichte 1905 was, loopt als volgt.

In het begin van de oorlog vormde het 6de Linie samen met het 26ste Linie en twee batterijen te paard de 6de gemengde brigade onderdeel van de 2de legerdivisie. Het 6de Linie had zijn hoofdkwartier in Antwerpen.

De 2de Legerdivisie stond op 5 augustus 1914 paraat ten oosten van Leuven. Op 18 augustus vocht het 6de Linie in Aarschot en in Werchter. Daarna trokken de troepen zich terug in het 'nationaal reduit' Antwerpen. Er volgden verschillende uitvallen vanuit Antwerpen met gevechten in Boortmeerbeek en het kanaal van Leuven naar de Dijle. Daarna gevolgd door schermutselingen in Wijgmaal, Putkapel en Holsbeek. Het 6de Linie verdedigde Antwerpen tot de stad viel op 8 oktober en men bevel kreeg zich terug te trekken achter de IJzer. Daar vochten ze hevig in Nieuwpoort en Ramskapelle. Van november 1914 tot september 1918 bleef het 6de Linieregiment opgesteld achter de IJzer. Hoeveel van deze strijd Eduard Schijvers heeft meegemaakt weten we niet.

Eduardus SCHIJVERS overleed op 19 februari 1919 in Lier aan een bronchopneumonie. Bronchopneumonie is een bacteriële longontsteking die vooral gevaarlijk is in combinatie met virale infecties, zoals de griep. In die tijd was er een pandemie van 'Spaanse' griep en bestonden er nog geen antibiotica. Vaak was deze ziekte dodelijk.

Hij werd begraven in Lier op de militaire begraafplaats in graf nr. 156.

Op 25 februari 1919 om 9 u. werd er in de Sint-Michielskerk te Weelde een lijkdienst 1ste klas gehouden voor hem. Voor de pastoor (rechten, uithaling, mis), de onderpastoor, kerkrechten en het gebruik van het baarkleed, de kosten, de organist, de zangers, voor het luiden en voor de misdienaars, met nog een 2de mis, werd 37,50 frank aangerekend. Kaarsen voor 33 pond was zorgden ervoor dat er overal licht was (kostprijs: 339,00 frank), hiervan nam de pastoor 16 pond voor zijn rekening. Er werden nog 100 bidprentjes gedrukt voor 5,00 frank. Alles samen kostte deze lijkdienst 381,50 frank. Een grafmaker kwam er niet aan te pas. Eduard was immers reeds in Lier begraven.

De Spaanse Griep

Afhankelijk van de bron eiste deze influenza tussen de 20 en 100 miljoen slachtoffers op. Deze wereldwijde epidemie of pandemie telde meer doden dan gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog. De naam Spaanse griep dook op omdat de Spaanse kranten er al eerste over berichtten. Men vermoedde dat de ziekte was uitgebroken in een legerkamp in de Verenigde Staten en dat het virus in de loop van 1918 mee de Atlantische Oceaan naar Europa overstak samen met de Amerikaanse soldaten. Met het einde van de oorlog, de terugkerende soldaten en de bevrijdingsfeesten met een grote belangstelling van de blijde bevolking, werd de ziekte mondiaal verspreid. Deze Spaanse griep was vooral dodelijk voor de jongeren tussen de 20 en 40 jaar. In 1920, toen alles terug tot rust was gekomen, verdween de pandemie.

Onze jongens aan de Rijn: bezetting linkeroever (26 november 1918-1929)

De motivatie van België om mee te stappen in deze bezetting is enkel te wijten aan het feit dat wij als klein landje misschien geen invloed zouden hebben op de vredesbesprekingen van Versailles. België had grote gebiedsuitbreidingen voor ogen die zoals we nu weten niet meer opleverden dan de Oostkantons.

De Belgische bezettingsmacht stelde een avondklok in, de Belgische tijd werd ingevoerd (één uur vroeger dan Duitsland) en elke dag werden er Duitsers gegijzeld om te voorkomen dat de rest van de Duitse bevolking in opstand zou komen. Deze laatste zware maatregel werd door de Belgen vrij snel versoepeld en de Duitsers hadden ten opzichte van elkaar en de geallieerden beloofd hun lot berustend te aanvaarden en met opgeheven hoofd te ondergaan.

Louis Heykants op wacht aan de Rijn na de wapenstilstand (voor- en achterkant foto/postkaart)

Eindelijk als alle jongens terug zijn in Poppel kan er op 20 mei 1919 een Vredesstoet plaatsvinden. Men had gewacht op de laatste Poppelse soldaten die mee naar Duitsland waren opgetrokken tot aan de Rijn.

Bronvermelding:

Sophie de Schaepdrijver, De Groote Oorlog

Studium Generale vzw-gemeente Balen, Pastoors berichten over de Eerste Wereldoorlog

Luc De Vos, Tom Simoens, Dave Warnier en Franky Bostyn, 14-18 Oorlog in België

Cegesoma, archief

Paul Van Damme, Vriend over Vijand

Dr. W. Klinkert (hoofddocent Militaire Academie Breda), Stichting Studiecentrum WO I

Gemeente Ravels, modern gemeentearchief van de drie deelgemeenten Ravels-Weelde-Poppel

Heemkundekring Amalia van Solms (Baarle-Hertog-Nassau) eindredactie Herman Janssen, Hoogspanning aan de Belgisch-Nederlandse Grens

Foto's tenzij anders vermeld *archieff Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus-Poppelius en Luc Andries*

www.kempenseklaprozen.be

Voorbij activiteit

Door: Cis Vissers

Fietstocht 27 augustus 2019

Het was die dinsdag warm, zeer warm. Toch stonden er 22 fietsers klaar aan de gemeentezaal van Ravels-Eel om mee te fietsen op onze jaarlijkse tocht. Gelukkig stond er een beetje wind die voor wat afkoeling zorgde. We besloten om de tocht toch iets in te korten zodat de afstand onder de 40 km bleef.

We reden door de Ravelse gewestbossen naar de vaart. Hier werden we met de overzet naar de andere oever gebracht.

Daar werden we opgewacht door Harry en Mai Vrijsen en hun kleinkinderen. Zij hadden voor de dorstigen fris water en voor de hongerigen een lekkere, zelfgebakken wafel meegebracht. Dit werd door iedereen in dank aangenomen.

Na een kleine rustpauze reden we verder door het mooie natuurgebied, de Liereman. Iedereen kon de heide bewonderen die nu volop in bloei stond.

In het bezoekerscentrum werden er menige frisse pinten en lekkere wijntjes soldaat gemaakt.

De tocht ging verder door Oud-Turnhout via voor velen onbekende wegen en paadjes naar Turnhout.

Via het fietspad langs het spoor reden we over de nieuwe fietsbrug naar de vaart.

Langs de vaart ging het dan verder naar taverne De Wouwer. Hier stonden de tafels gedekt en we werden er verwend met een eenvoudige, lekkere maaltijd met van de nodige drankjes.

Ondanks het warme weer heeft iedereen volop kunnen genieten van onze mooie streek.

**Heemkunde- en Erfgoedvereniging
Nicolaus Poppelius
vzw**

BESTUUR:

Voorzitter:	Luc Andries, Pastoor Coolsstraat 15, 2382 Ravels	0474 97 17 27
Secretaris:	Rina van der Vloet, Mierdsedijk 70, 2382 Ravels	014 655588
Penningmeester:	Ries van der Linden, Tilburgseweg 75, 2382 Ravels	014 478066
Leden:	Andre Van Gils, Steenweg op Weelde 118, 2382 Ravels	014 656893
	Bas Van Haeren, Deenackers 1, 2381 Ravels	014 699126
	Mieke Van Hauteghem, Schatrijt 2, 2382 Ravels	014 687332
	Marinus Willems, Weeldestraat 154, 2381 Ravels	014 655728
	Cis Vissers, Lindenlaan 8, 2382 Ravels	014 656750
	Harry Vrijzen, Eikenlaan 15, 2382 Ravels	014 656420
	Jose Schlappi, Klein Goorbleek 2, 2382 Ravels	014 659958
	Paul Van Baelen, Straatakkers 4, 2381 Ravels	014 657315
	Frank Konings, Lindenlaan 2, 2382 Ravels	014 715374

REDACTIEADRES:

Bas Van Haeren, Deenackers 1, 2381 Weelde, 014 699126

redactie@nicolaus-poppelius.be

Voor informatie in verband met de inhoud van dit tijdschrift,

de vormgeving of verschenen teksten kunt u steeds terecht op het redactieadres.

Wenst u een tekst of een idee voor publicatie aan te bieden, dan kunt u dit ook doen via een bestuurslid.

(Iedere auteur is verantwoordelijk voor de ingestuurde werken.)

CONTACTGEGEVENS:

Adres: Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius vzw, Dorp 64, 2382 Ravels-Poppel

Bankrelatie:

Rekeningnummer: 733-3522204-67

IBAN: BE93 7333 5222 0467

BIC code: KREDBEBB

Museum: Museum Aan de Grens (MAG) "'t Kaske", Dorp 64 te 2382 Poppel,
is open elke tweede zondag van de maand van 14u. tot 17 uur.

In december, januari en februari is het museum gesloten.

Wel zijn er in deze wintermaanden bezoeken mogelijk op afspraak.

Groepsbezoeken kunnen aangevraagd worden via het reserveringsformulier
dat u kunt vinden op onze website.

Aanvragen kunnen natuurlijk ook gedaan worden per brief (zie hierboven voor het adres).

Archief- en Documentatiecentrum: Bredaseweg 46, 2381 Weelde-Station

Te bezoeken na afspraak: voorzitter@nicolaus-poppelius.be

Website: <http://nicolaus-poppelius.be>

Facebook: www.facebook.com/NicolausPoppelius

